

คู่มือปฏิบัติตามกระบวนการจัดพิธีบวงสรวง
ตามหลักพิธีการพิธีกรรมของกองทัพเรือ

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ Best Practice

การจัดการความรู้ของ กอศ.ยศ.ทร.

ประจำปี ๒๕๕๙

คำนำ

เอกสารฉบับนี้รวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลเนื้อหาสาระ เกี่ยวกับกระบวนการจัดพิธีบวงสรวงตามหลักพิธีการพิธีกรรมของกองทัพเรือ โดยจัดเข้าในกระบวนการ “การจัดทำ Best Practice วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ” ดำเนินการต่อเนื่องในโครงการ “การจัดการความรู้ของ ยศ.ทร.ตั้งแต่ปี ๒๕๕๘” เป็นต้นมา

คณะทำงาน KM กำหนดให้ นชต.ยศ.ทร.ที่จัดผู้แทนหน่วยเข้าร่วมประชุมตามห้องเวลาในแต่ละไตรมาส จัดทำคู่มือ “Best Practice – วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ” ของแต่ละหน่วยรับผิดชอบดำเนินการหน่วยละ ๓ เรื่อง/ ๓ เล่ม และกำหนดให้คณะทำงานของหน่วยต่างๆ นำส่งคณะทำงาน KM. ของ ยศ.ทร.ภายใน ๑๔ มี.ค.๕๙ ในการนี้ กอศ.ยศ.ทร.จึงกำหนดหัวข้อ “กระบวนการจัดพิธีบวงสรวงตามหลักพิธีการพิธีกรรมของ ทร.” เพิ่มเติม ซึ่ง กอศ.ยศ.ทร.ได้ปฏิบัติเป็นประจำทุกเดือน โดยเป็นเจ้าหน้าที่ให้การสนับสนุนแก่หน่วยขึ้นตรง ทร. (เฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล) ซึ่งมีวันสถาปนาในแต่ละปี รวม ๒๗ วัน และในบางเดือนมีวันสถาปนาตรงกัน ๓ หน่วยบ้าง บางเดือนมีวันสถาปนาตรงกันถึง ๙ หน่วย เช่น เม.ย. เป็นต้น

ดังนั้น การจัดทำคู่มือ “Best Practice – วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ” เรื่อง “กระบวนการจัดพิธีบวงสรวงตามหลักพิธีการพิธีกรรมของ ทร.” กำหนดเฉพาะพิธีบวงสรวงงานวันสถาปนา ยศ.ทร.ใน ๓ มี.ค.๕๙ เป็นตัวอย่างในการจัดทำเอกสารคู่มือนี้

จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารนี้จะเป็นเครื่องมือช่วยให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นระบบแก่ผู้เกี่ยวข้อง ทั้งเจ้าของงาน ทั้งผู้ปฏิบัติได้แนวทางที่ตรงกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งมั่นใจว่า จะช่วยป้องกันปัญหา และสนับสนุนให้การจัดพิธีบวงสรวงฯ ดังกล่าว ดำเนินไปด้วยความราบรื่นและเรียบร้อยสวยงาม มีแบบแผนต่อไป

คณะทำงานการจัดการความรู้ กอศ.ยศ.ทร.

๑๔ มีนาคม ๒๕๕๙

สารบัญ

บทที่ ๑ กรณียุทธศึกษาทหารเรือ

- ประวัติกรณียุทธศึกษาทหารเรือ.....๑
- บทเกริ่นนำสู่องค์ความรู้๒
- แบบรายละเอียดกระบวนการงานหลัก (Core Process)ของ กอศ.ยศ.ทร.....๔
- แบบจัดเก็บองค์ความรู้.....๖

บทที่ ๒กระบวนการจัดพิธีบวงสรวงตามหลักพิธีการพิธีกรรมของกองทัพเรือ

- หลักการและเหตุผล.....๗
- วัตถุประสงค์.....๗
- กระบวนการการจัดพิธีบวงสรวงตามหลักพิธีการพิธีกรรมของกองทัพเรือ.....๘
- ปัจจัยเกื้อหนุนในการดำเนินการ.....๙
- ผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์.....๑๐

บทที่ ๓ความสำเร็จของการดำเนินการ

- ปัจจัยแห่งความสำเร็จ.....๑๐
- การถ่ายทอดและความยั่งยืน.....๑๑
- สรุปเป็นขั้นตอนการปฏิบัติ.....๑๒
- แหล่งข้อมูลและการจัดทำ Best Practice๑๔

บทที่ ๑ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ

กรมยุทธศึกษาทหารเรือ : NAVAL EDUCATION DEPARTMENT

ประวัติยศ.ทร.

- ตั้งเป็นกรมครั้งแรก

เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๓ มีนาคม พ.ศ.๒๔๔๖
ณ พระตำหนักแก่งพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว

- ตั้งกรมยุทธศึกษาทหารเรือ ขึ้นใหม่

เมื่อ ๘ กันยายน พ.ศ.๒๔๘๖
มีที่ทำการอยู่ที่ ตึกบวรวิไชยชาญ พระราชวังเดิม

- ก่อตั้ง รร.นายทหารเรือ เมื่อ ๑ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๖๗
ต่อมาเป็น สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง (สรส.)

ยศ.ทร.หลังการรวมหน่วยตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ เมื่อ ๑ เม.ย.๕๖เป็น นขต.ทร.ที่มีขนาดใหญ่ มีหน่วยขึ้นตรงจำนวนมากกระจายอยู่ในพื้นที่กรุงเทพฯ พุทธมณฑลสมุทรปราการและสัทธิบึงจึงมีภารกิจที่หลากหลาย มีหน้าที่รับผิดชอบหลายด้านทุกด้านมีความสำคัญในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามภารกิจและวิสัยทัศน์ ของยศ.ทร.

ปัจจุบัน บก.ยศ.ทร.อยู่ที่ ศาลา ยศ.ทร.นครปฐม

ภารกิจ

ตั้งแต่ ตุลาคม ๒๕๓๙

มีหน้าที่อำนวยการ ประสานงาน แนะนำ กำกับ การ และดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกศึกษา การส่งเสริมความรู้ทั่วไป การส่งกำลังซ่อมบำรุง และบริการพัสดุประเภทเครื่องช่วยการศึกษาและตำรา การอนุศาสนาจารย์ งานประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑ์ทหาร การศึกษาวิเคราะห์ จัดทำและประเมินยุทธศาสตร์ และกำหนดหลักนิยมของกองทัพบกเรือ ตลอดจนให้การฝึกและศึกษาวิชาการทหารและวิทยาการที่เกี่ยวข้องของสถานศึกษาในบังคับบัญชา และสถานศึกษาในกำกับ มี **เจ้ากรมยุทธศึกษาทหารเรือ** เป็นผู้บังคับบัญชา รับผิดชอบ

กรอบองค์ความรู้หลักของ ยศ.ทร. จำนวน ๑๔ องค์ความรู้ ตามพันธกิจ / ยุทธศาสตร์ / กระบวนการ

๑. ผลิตและพัฒนากำลังพล ระดับต่ำกว่าสัญญาบัตร และนายทหารสัญญาบัตร ให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนที่กองทัพเรือกำหนด

กรอบองค์ความรู้

๑.๑ การพัฒนาการศึกษาระดับต่ำกว่าสัญญาบัตร

๑.๒ การพัฒนาการศึกษาระดับสูง

๑.๓ การพัฒนาภาษาต่างประเทศ

๒. อำนาจการและดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา และกำหนดยุทธศาสตร์ การวิจัย การพัฒนาหลักนิยมทางยุทธวิธีการฝึก และวิทยาการที่เกี่ยวข้อง

กรอบองค์ความรู้

๒.๑ การบริหารระบบการศึกษาและพัฒนาบุคลากร

๒.๒ การบริการและสนับสนุนทางการศึกษา

๒.๓ การควบคุม วัด ประเมินการฝึกกองทัพเรือ

๒.๔ การศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนาหลักนิยม และการสงครามทางเรือ

๒.๕ การสนับสนุนการฝึกด้วยเครื่องฝึกจำลองยุทธ NWS 980

๒.๖ การให้การสนับสนุนการประชุมนานาชาติ

๒.๗ การกำหนดยุทธศาสตร์ทางเรือ

๓. การดำเนินการเกี่ยวกับอนุศาสนาจารย์

กรอบองค์ความรู้

๓.๑ งานศาสนาพิธี และอบรมศีลธรรมที่ ยศ.ทร.รับผิดชอบ

๔. ส่งกำลังบำรุงพัสดุประเภทเครื่องช่วยการศึกษา และตำรา

กรอบองค์ความรู้

๔.๑ การให้การสนับสนุนเครื่องช่วยการศึกษา

๕. ส่งเสริมเผยแพร่วิทยาการด้านต่างๆ ดำเนินงานห้องสมุด

กรอบองค์ความรู้

๕.๑ การบริการข้อมูลการศึกษาสาขาต่างๆ

๕.๒ การบริการข้อมูลประวัติศาสตร์ และพิพิธภัณฑ์

การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามกรอบองค์ความรู้หลักของ ยศ.ทร. กรอบความรู้ที่ ๓. คือ การดำเนินการเกี่ยวกับ อนุศาสนาจารย์อันประกอบด้วยงานศาสนาพิธีและอบรมศีลธรรมที่ ยศ.ทร.รับผิดชอบ ซึ่งในครั้งนี้ได้จัดทำเรื่อง "กระบวนการ จัดพิธีบวงสรวงตามหลักพิธีการพิธีกรรมของกองทัพเรือ" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการด้านศาสนาพิธี เป็นวิธีการ ปฏิบัติที่เป็นเลิศ Best Practice (BP) อยู่ในกรอบองค์ความรู้ที่ ๓.๑งานศาสนาพิธี และอบรมศีลธรรมที่ ยศ.ทร.รับผิดชอบ ซึ่งสนับสนุนภารกิจ/วิสัยทัศน์ของ ยศ.ทร. ตอบสนองนโยบายของผู้บัญชาการทหารเรือ ปี ๒๕๕๙ ด้านพัฒนากำลังพล และสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ ทร. ประเด็นที่๓ "พัฒนาระบบงานและการบริหารจัดการให้มีความทันสมัยและมี คุณภาพ"

แบบรายละเอียดกระบวนการงานหลัก (Core Process)ของ กอศ.ยศ.ทร.

กระบวนการหลักCP4 กระบวนการดำเนินการด้านการศึกษา

CP4.1 กระบวนการอบรมศีลธรรม

CP4.2 กระบวนการเผยแพร่หลักวิชาทางศาสนา

CP4.3 กระบวนการสนับสนุนอนุศาสนาจารย์และการประกอบศาสนพิธี

CP4.3 กระบวนการสนับสนุนอนุศาสนาจารย์และการประกอบศาสนพิธี

BP : "กระบวนการการจัดพิธีบวงสรวงตามหลักพิธีการพิธีกรรมของ ทร."

ลำดับ	กิจกรรม	ขั้นตอนและแนวทางการปฏิบัติ	มาตรฐานที่กำหนด (เป้าหมาย/ ระยะเวลาที่กำหนด)	K.M/ เอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้เกี่ยวข้องและ บทบาท (R.A.S.C.I)	ข้อเสนอแนะสำคัญ (ข้อมูลจาก AAR)
1.	พิธีบวงสรวงตาม หลักพิธีการพิธีกรรม ของทร	1.1 <u>แผนกศาสนาพิธีฯ</u> โทร.๕๑๖๖๕ ทำบันทึก แจ้งการขออนุมัติให้ <u>อศจ.ฯ</u> ไปปฏิบัติหน้าที่ เสนอต่อ <u>กศจ.ฯ</u> ลงนามเพื่อเสนอขอ <u>ทร</u> อนุมัติ ให้ดำเนินการ 1.2 แจ้งอนุศาสนาจารย์ผู้ปฏิบัติในพิธีนั้น ๆ ทราบและเตรียมในส่วนที่เกี่ยวข้อง 1.3 <u>อศจ.ยศ.ทร</u> ผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติ และ ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ บัดหมายคู่ชานที่จริง บัด หมายอีกชื่อมก่อนวันปฏิบัติจริงอย่างน้อย ๑ วัน 1.4 แจ้งเตือนผู้เกี่ยวข้องและลงมือปฏิบัติให้ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีการจัดทำ AAR หลังการปฏิบัติเพื่อให้เห็นข้อที่ได้อะไร และทำ ให้ดียิ่งๆ ขึ้นในครั้งต่อไป	ประกอบงานพิธีฯ สำเร็จอย่างมี คุณภาพตาม มาตรฐานที่กำหนด	แบบบันทึกฯ	<u>แผนกศาสนาพิธี</u> <u>น.ท. ออคเอี่ยม</u> <u>ปลอศกบัณฑิต</u> <u>น.ท. สมพงษ์ อานัน</u> <u>สุขวัฒน์</u>	ปรับปรุงจากการ ปฏิบัติงานประจำ

ฯลฯ

แนวทางการจัดการความรู้ของ กอศ.ยศ.ทร. ตามนโยบายการจัดการความรู้ของ ทร. (แนบท้ายเล่ม)

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ(Best Practice: BP) “กระบวนการการจัดพิธีบวงสรวงตามหลักพิธีการ

พิธีกรรมของ ทร.” เป็นหนึ่งองค์ความรู้ที่เป็นภารกิจหลักของแผนกศาสนพิธี กอศ.ยศ.ทร.

ภารกิจ : หน้าที่อำนาจการ และดำเนินการเกี่ยวกับการอบรมและสอนศีลธรรม วัฒนธรรม รวมทั้ง
ดำเนินการศาสนพิธีเป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับสวัสดิภาพทางจิตใจแก่กำลังพลของกองทัพอากาศ

วิสัยทัศน์: มุ่งพัฒนาการอบรมศีลธรรม วัฒนธรรม และการศาสนาให้เป็นเลิศของกองทัพอากาศ

การจัดการความรู้ของ กอศ.ยศ.ทร.สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ ทร. ประเด็นที่ ๓ “พัฒนาระบบงานและการบริหารจัดการให้มีความทันสมัยและมีคุณภาพ”

กลุ่มความรู้ KM1	หัวข้อความรู้ KM2	หัวข้อความรู้ย่อย/องค์ความรู้ KM3
กองอนุศาสนาจารย์ หน้าที่อำนาจการ และ ดำเนินการเกี่ยวกับการ อบรมและสอนศีลธรรม วัฒนธรรม รวมทั้ง ดำเนินการศาสนพิธี เป็นที่ ปรึกษาเกี่ยวกับสวัสดิภาพ ทางจิตใจ แก่กำลังพลของ กองทัพอากาศ	แผนกวิชาการ ภารกิจ : กำหนดหัวข้ออบรมศีลธรรม และผลิตบทความทางศีลธรรมประจำ สัปดาห์ ฯลฯ แผนกอบรมศีลธรรม ภารกิจ : นิมนต์พระเทศน์ จัด อศจ. บรรยายธรรมและจัดโครงการปฏิบัติ ธรรม ฯลฯ แผนกศาสนพิธี ภารกิจ : อำนาจการปฏิบัติพิธีต่างๆ ใน ทร. และจัดหาพระพุทธรูปแก่หน่วย ต่าง ๆ แผนกจิตนิเทศ ภารกิจ: ให้คำปรึกษาปัญหาทาง	๑. ผลิตแนวคิดทางธรรมประจำสัปดาห์ ๒. ผลิตวารสารร่วมประจำ ๓. จัดครูช่วยสอนหลักสูตรต่างๆ ใน ทร. ๔. จัดประชุม อศจ.ประจำเดือน ๕. กำหนดหัวข้อเทศน์และบรรยายประจำเดือน ๑. การแสดงพระธรรมเทศนาประจำเดือน ๒. การบรรยายธรรมประจำเดือน ๓. การผลิตรายการนาวิสัมพันธ์(เสาร์-อาทิตย์) ๔. จัดปฏิบัติธรรมแก่กำลังพลใน ทร. ๕. การอบรมศีลธรรมที่ นรช. ๑. พิธีทำบุญวันสถาปนาหน่วย ๓. พิธีทำบุญวันอากาศ ๓. พิธีบวงสรวงตามหลักพิธีการพิธีกรรมของ ทร. ๔. พิธีทำบุญวันกองทัพอากาศ ๕. พิธีทำบุญวันครบรอบบ่อนิจกรรม ๖. ประเพณีกฐณจันทน์ ๗. วันบิณฑบาต ปัญหาทางธรรม รื้อนจำ ทร.

วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ Best Practice “กระบวนการการจัดพิธีบวงสรวง
ตามหลักพิธีการพิธีกรรมของ ทร.”

แบบการจัดเก็บความรู้ในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน

ความรู้ในการปฏิบัติงาน กระบวนการการจัดพิธีบวงสรวงตามหลักพิธีการพิธีกรรมของ ทร.

เจ้าของความรู้ชื่อ.....น.ท.ยอดเยี่ยม..ปลอดณัยนธ์.....ตำแหน่ง...หัวหน้าแผนกศาสนพิธี.....สังกัด.....ยศ.ทร.....

๑๑ มี.ค.๕๙

วัตถุประสงค์ของความรู้...เพื่อรวบรวมกระบวนการจัดพิธีบวงสรวงตามหลักพิธีการพิธีกรรม ของ ทร. อำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงาน อศจ.ทร. และกำลังพลที่เข้ารับการอบรมความรู้ด้านศาสนพิธี เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านพิธีการพิธีกรรม แก่กำลังพล	
กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีปฏิบัติ	ข้อเสนอแนะ/ข้อพึงระวัง
๑. แผนกศาสนพิธี ฯ โทร.๕๓๖๓๕ ทำบันทึกแจ้งการขอ อนุมัติให้ อศจ.ฯ ไปปฏิบัติหน้าที่ เสนอ ผอ.กยศ.ฯ ลงนาม เพื่อเสนอ ยศ.ทร.อนุมัติให้ดำเนินการ ๒. แจ้งอนุศาสนาจารย์ผู้ปฏิบัติในพิธีนั้น ๆ ทราบและ เตรียมในส่วนที่เกี่ยวข้อง ๓. อศจ.ยศ.ทร.ผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติ และผู้เกี่ยวข้อง อื่น ๆ นัดหมายดูสถานที่จริง นัดหมายซักซ้อมก่อนวัน ปฏิบัติจริงอย่างน้อย ๑ วัน ๔. แจ้งเตือนผู้เกี่ยวข้องและลงมือปฏิบัติให้เป็นไปด้วย ความเรียบร้อย และมีการจัดทำ AAR หลังการปฏิบัติ เพื่อให้เห็นข้อที่ต้องแก้ไข และทำให้ดียิ่งๆ ขึ้นในครั้งต่อไป	ก่อนที่จะมีการกำหนดผู้ปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนงาน ด้านพิธีบวงสรวงดังกล่าว หน่วย นขต.ยศ.ทร.และ หรือ หน่วย นขต.ทร. ควรประสาน อศจ.ยศ.ทร.หรือ อนุศาสนาจารย์ประจำหน่วยนั้นๆ ในเบื้องต้นก่อน เพื่อความเข้าใจและ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติ ร่วมกัน รวมทั้งขอให้หน่วยนั้นๆ ทำบันทึกขอรับการ สนับสนุน เมื่อได้วัน เวลา และผู้ปฏิบัติหน้าที่แล้ว ให้ประสานนัดหมาย กำหนดจุดที่จะทำพิธีบวงสรวง แต่ละชุด ตลอดจนประสานเจ้าหน้าที่ พธ.ทร.ในการ จัดเครื่องบวงสรวงให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เหมาะสมด้วย ทั้งนี้เพื่อประสานการปฏิบัติ ให้เป็นไปตามกำหนดด้วยความเรียบร้อย <u>ข้อพึงระวัง</u> เพื่อป้องกันความผิดพลาด ควรประสานพาหนะรับ-ส่งฯ และหน่วย ที่จัดอบรมอย่างใกล้ชิด หมายเหตุ : ติดต่อขอรับไฟล์ข้อมูลได้ที่เกี่ยวข้องกับจาก กยศ.ยศ.ทร.โทร.๕๓๖๓๓และเก็บใน Web Blog ของ ยศ.ทร. <i>เพื่อสามารถนำไปปรับใช้ใหม่ และส่งต่อองค์ความรู้ได้</i>
ผู้บันทึกความรู้.ท.สมพงษ์ สันติสุขวันต์ ตำแหน่ง หน.จิตนิเทศ กยศ.ยศ.ทร. สังกัดยศ.ทร.	
ติดต่อได้ที่ กยศ.ยศ.ทร. โทร.๕ ๓๖๓๖ หรือ ๐๘๘ ๘๘๓ ๘๐๙๕	

(ลงชื่อ)น.อ.ธรรมบุญ วิเศษสิงห์
 (ธรรมบุญ วิเศษสิงห์)
 ผอ.กยศ.ยศ.ทร.

บทที่ ๒ กระบวนการการจัดพิธีบวงสรวงตามหลักพิธีการพิธีกรรม ของกองทัพเรือ

หลักการและเหตุผล

กองทัพเรือและหน่วยขึ้นตรงกองทัพเรือ ได้มีการประกอบพิธีทั้งที่เป็นพิธีการและพิธีกรรมอยู่เสมอ ในการนี้ กรมยุทธศึกษาทหารเรือโดยกองอนุศาสนาจารย์ มีหน้าที่สนองงานกองทัพเรือ และสนับสนุนงาน หน่วยขึ้นตรงกองทัพเรือ ทั้งนี้ กำลังพลส่วนหนึ่งของกรมยุทธศึกษาทหารเรือ (กอศ.ยศ.ทร.) มีความรู้ ความสามารถ และเป็นสายวิทยาการรับผิดชอบด้านพิธีการและพิธีกรรมโดยเฉพาะ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้การประกอบพิธีการและพิธีกรรมของกองทัพเรือ และหน่วยขึ้นตรงกองทัพเรือ เป็นไป โดยสะดวก เรียบร้อย และปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันอย่างถูกต้องชัดเจน โดยการจัด อศจ.แผนกต่างๆ ไป ปฏิบัติหน้าที่เป็นพิธีกรตามภารกิจของแผนกศาสนพิธี กอศ.ยศ.ทร.โดยการปฏิบัติหน้าที่พิธีกร สนับสนุน งานด้านพิธีการพิธีกรรม ดังกล่าว เพื่ออำนวยความสะดวก เพื่อขวัญกำลังใจ และความเป็น สิริมงคลแก่ หน่วยขึ้นตรงกองทัพเรือ ที่จัดพิธีการพิธีกรรมนั้น ๆ

ฉะนั้น หากการดำเนินการด้านพิธีการพิธีกรรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เหมาะสม และราบรื่น จะส่งผลให้กำลังพลมีคุณภาพมีจิตใจดี คิดบวกกับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน สมาชิกในครอบครัว และ สังคม ก่อให้การดำเนินชีวิตอยู่ดีมีความสุข ส่งผลให้มีผลงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งกำลังพลเป็นกำลัง สำคัญในการขับเคลื่อนความเจริญก้าวหน้าให้แก่กองทัพเรือต่อไป

กระบวนการการจัดพิธีบวงสรวงตามหลักพิธีการพิธีกรรมของ ทร.

กระบวนการจัดพิธีบวงสรวงตามหลักพิธีการและพิธีกรรมของ ทร.นั้น กระทำขึ้นเพื่อให้การกระทำสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ที่ประดิษฐานอยู่ตามหน่วยงานของราชการ เฉพาะในเอกสารนี้กำหนดเอาเฉพาะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในหน่วย ยศ.ทร.พื้นที่ทั้ง ๒ อาคาร โดยเรียงลำดับการสักการะนับตั้งแต่(๑) สักการะในห้องพระ ๓ จุด (๒) สักการะพระบรมราชชนก หน้าห้องพระ (๓) สักการะศาลพระภูมิหน้าอาคาร สรส.ยศ.ทร. (๔) สักการะพระอนุสาวรีย์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิจ (๕) สักการะศาลพระภูมิเจ้าที่ หน้า ยศ.ทร. (๖) สักการะพระอนุสาวรีย์ พลเรือเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ กรมหลวงชุมพร เขตอุดมศักดิ์ (๗) สักการะไว้เจ้าที่กลางแจ้ง และ (๘) สักการะรูปเหมือน พลเรือโท พระยาราชนางสรณ์

กระบวนการจัดพิธีบวงสรวงตามหลักพิธีการพิธีกรรมของ ทร. (วันสถาปนา ยศ.ทร.ปี ๕๙)ดังนี้

๑. แผนกศาสนพิธี กอศ.ยศ.ทร. โทร.๕๓๖๓๕ เมื่อได้รับบันทึกแจ้งกำหนดการจัดงานวันสถาปนายศ.ทร.แล้ว มีการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ แล้ว จัดทำบันทึก กอศ.ยศ.ทร. เสนอ ผอ.กอศ.ฯ เพื่อเสนอ ให้แจกจ่ายงาน ความรับผิดชอบที่ต้องดำเนินการช่วยกัน ทั้งอนุศาสนาจารย์ และเจ้าหน้าที่ผู้ช่วยในการจัดเตรียมสิ่งของที่เกี่ยวข้อง

๒. กำหนด อศจ.ทร.รับผิดชอบในจุดที่มีการสักการะบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน ๘ จุด ดังกล่าว

๓. แจ้งประสานการปฏิบัติในการเตรียมเครื่องสักการะบวงสรวงแก่ผู้เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ แผนกพลาธิการ กอง สน.ยศ.ทร.

๔. เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเตรียมสถานที่ อุปกรณ์ในพิธีเรียบร้อยแล้วล่วงหน้าก่อน ๑ วันแล้ว อนุศาสนาจารย์ และผู้รับผิดชอบ ร่วมกับคณะกรรมการจัดงานตรวจสอบความพร้อมและความเรียบร้อย

๕. แผนกศาสนพิธี กอศ.ยศ.ทร.ประสานหน่วยรับผิดชอบเน้นย้ำการปฏิบัติก่อนการปฏิบัติจริงอย่างน้อย ๑ วัน

๖. เมื่อเสร็จสิ้นภารกิจแล้ว ดำเนินการประชุมเฉพาะอนุศาสนาจารย์เพื่อหาข้อขัดข้องและปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นในคราวต่อไป (ทำ AAR)

ปัจจัยเกื้อหนุนในการดำเนินงาน

๑. สถานที่เหมาะสม คือมีความสะอาดเรียบร้อย ได้รับการจัดเตรียมปิดกวดเช็ดถู บริเวณโดยรอบมีการตัดหญ้าและกิ่งไม้เป็นต้น การตั้งโต๊ะประกอบพิธี การระยាយผ้าต่างๆ จะทำให้มองดูเรียบร้อย สวยงาม เหมาะแก่การจัดงาน

๒. มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบคือ มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบทุกจุด ทั้งเจ้าหน้าที่พลธิการ เจ้าหน้าที่อนุศาสนาจารย์ผู้รับผิดชอบ โดย กอศ.ฯ ประสานติดต่ออย่างใกล้ชิดและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ โดยเจ้าหน้าที่ดังกล่าวสามารถที่จะประสานหรือจัดสถานที่ตามข้อ ๑. ได้อย่างเรียบร้อย โดยไม่ให้ผู้บังคับบัญชาหนักใจ

๓. มีเครื่องใช้ในพิธีครบถ้วนสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นโต๊ะสำหรับตั้งเครื่องสักการะบวงสรวง โต๊ะหมู่บูชาสำหรับตั้งดอกไม้และเครื่องทองน้อย อุปกรณ์เชิงเทียน กระถางธูป เชิงเทียนชนวน และธูปเทียน เป็นต้น

๔. มีเครื่องสักการะครบตามคตินิยมไม่น้อยเกินไป ในการจัดพิธีบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามจุดต่าง ๆ มีการจัดเครื่องสักการะให้ครบถ้วนตามคตินิยม โดยเฉพาะเท่าที่เคยปฏิบัติมาในกองทัพเรือ หรืออาจมีเพิ่มเติม ทั้งนี้ต้องดูความเหมาะสมและสวยงามประกอบด้วย เพราะยิ่งเครื่องบวงสรวงอุดมสมบูรณ์ ก็แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ พูนสุข ที่จะติดตามมานั่นเอง

ในการจัดการพิธีบวงสรวงตามหลักพิธีการพิธีกรรมของ ทร.นี้ อนุศาสนาจารย์ทหารเรือ ยึดถือการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และพื้นที่ต่างๆ จังหวัดดำเนินการโดยแผนกศาสนพิธีเป็นหลัก อนุศาสนาจารย์แผนกอื่น ๆ ให้การสนับสนุนตามที่ได้รับอนุมัติโดยอนุศาสนาจารย์ปฏิบัติงานพิธีการในนามของ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ถ้าสำเร็จ ยศ.ทร.สำเร็จด้วย แต่ถ้าล้มเหลวก็จะล้มเหลวไปด้วยกัน แต่ทั้งนี้ให้สำเร็จเรียบร้อยเป็นพื้นฐาน ให้หน่วยเจ้าของงานนั้นมีความประทับใจ มีความปลื้มใจที่มีอนุศาสนาจารย์มาอำนวยความสะดวกและให้การสนับสนุนด้านศาสนพิธี ดังกล่าว นับเป็นการสร้างและพัฒนาขวัญกำลังใจให้แก่กำลังพลในหน่วยต่างๆ อีกทางหนึ่งด้วย เพราะเมื่อขวัญกำลังใจดีแล้ว ก็จะเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแก่กองทัพเรืออย่างยั่งยืน ตลอดจนหนุนส่งให้มีคุณธรรมและจริยธรรม มีจิตใจดี มองโลกในด้านบวก สร้างความสามัคคี ช่วยเหลือ เกื้อกูล ส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข ทำให้ลดความขัดแย้ง ส่งผลให้กำลังพลมีคุณภาพ มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน ทำให้หน่วยงานเจริญก้าวหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๑.สถานที่เหมาะสม คือ สถานที่เหมาะสมนั้น จะปรากฏในรูปของการมีความสะอาดเรียบร้อย ได้รับการจัดเตรียมปัดกวาดเช็ดถู บริเวณโดยรอบมีการตัดหญ้าและกิ่งไม้เป็นต้น การตั้งโต๊ะประกอบพิธี การระยាយผ้าต่างๆ จะทำให้มองดูเรียบร้อย สวยงาม เหมาะแก่การจัดงาน

๒. มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบคือ เมื่อคณะทำงานไปตรวจตรา และเมื่อพบว่า มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบทุกจุด ทั้งเจ้าหน้าที่พลธิการ เจ้าหน้าที่อนุศาสนาจารย์ผู้รับผิดชอบ ประจำจุดต่างๆ พร้อมรับการตรวจและพร้อมที่จะปฏิบัติถือว่าเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการอย่างเรียบร้อย ไม่ให้ผู้บังคับบัญชาหนักใจ

๓.มีเครื่องใช้ในพิธีครบถ้วนสมบูรณ์ อุปกรณ์เครื่องประกอบพิธีก็เป็นอุปสรรคได้หากว่าขาดอุปกรณ์ หรือมีแต่ไม่สมบูรณ์ หรือมีอย่างไม่เหมาะสมกับหน่วย ไม่ว่าจะเป็นโต๊ะสำหรับตั้งเครื่องสักการะบวงสรวง โต๊ะหมูปูชา สำหรับตั้งดอกไม้และเครื่องทองน้อย อุปกรณ์เชิงเทียน กระถางธูป เชิงเทียนชนวน และธูปเทียน เป็นต้น จึงควรจัดเตรียมให้พร้อมที่สุด

๔. มีเครื่องสักการะครบตามคตินิยมไม่น้อยเกินไป ในข้อนี้ก็ขึ้นอยู่กับ งบประมาณ หากหน่วยมีงบสนับสนุนเพียงพอก็ให้จัดให้ดีที่สุด เพราะหมายถึงความเป็นหน้าตาของหน่วยด้วย โดยเฉพาะในการจัดพิธีบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามจุดต่าง ๆ มีการจัดเครื่องสักการะให้ครบถ้วนตามคตินิยม โดยเฉพาะเท่าที่เคยปฏิบัติมาในกองทัพเรือ หรืออาจมีเพิ่มเติม ทั้งนี้ต้องดูความเหมาะสมและสวยงามประกอบด้วย เพราะยิ่งเครื่องบวงสรวงอุดมสมบูรณ์ ก็แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ พูนสุข ที่จะติดตามมานั่นเอง

บทที่ ๓ความสำเร็จในการดำเนินการ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดพิธีบวงสรวงตามหลักพิธีการพิธีกรรมของ ทร.นี้ สืบเนื่องมาจากนโยบาย ทร.ให้มีการควบคุมอยู่มาตรการประหยัดด้วย ถึงอย่างไรก็ตามเมื่อถึงกำหนดจัดงานบำเพ็ญกุศลเนื่องในวันสถาปนาหน่วยต่างๆ ซึ่งการทำบุญก็จัดเป็นหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนด้วย ตลอดจนเป็นเครื่องแสดงออกในการสืบสานประเพณี การอนุรักษ์ และรักษาสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์รวมอยู่ในตัวเสร็จ จึงจำเป็นต้องคงประเพณีการทำบุญตามหน่วยต่างๆ ไว้ตราบเท่าที่เมืองไทยยังอยู่ และมีพระพุทธรูปศาสนาสืบไป

ในส่วนของการดำเนินการของ กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ได้เสนอให้เจ้ากรมยุทธศึกษาทหารเรืออนุมัติจัดพิมพ์หนังสือเรื่อง “พิธีการ - พิธีกรรมในกองทัพเรือ” แจกจ่ายให้หน่วยต่างๆ ในกองทัพเรือ ทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และหน่วยขึ้นตรงนอกพื้นที่ปฏิบัติตามคตินิยม และหลักการเกี่ยวกับพิธีการพิธีกรรมของกองทัพเรือ โดยให้สอดคล้องกับรปจ.ทร.ที่เกี่ยวข้องนั้น ๆ ถือหลักปฏิบัติตามที่กองทัพเรือเคยปฏิบัติมา แม้อาจจะมีการปรับปรุงแก้ไขก็เป็นไปในทางสร้างสรรค์เท่านั้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์และความสุขของกำลังพลในกองทัพเรือ และเป็นเกียรติศักดิ์ศรีของกองทัพเรือส่วนรวมด้วย

การดำเนินการดังกล่าว ได้ปฏิบัติมาเป็นระยะเวลาต่อเนื่องอย่างยาวนาน โดยหน่วยต่างๆ ให้ความร่วมมือ เชื่อถือ และเชื่อใจในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของอนุศาสนาจารย์ โดยมีหนังสือขอรับการสนับสนุนมาเกือบจะทุกหน่วยงานเมื่อถึงวันทำบุญสถาปนาประจำปี

๑๑

จึงเป็นเครื่องยืนยันในการทำหน้าที่ด้านศาสนพิธี ที่จะคงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป และรอการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น สวยงาม และราบรื่นยิ่งขึ้นไป ทั้งนี้จากการประเมินโดยการพูดคุยที่ดี จากการได้รับคำชมเชยที่ดี เป็นไปในทางยกย่องชมเชยมากกว่าอื่น ซึ่งแม้อัตราอนุศาสนาจารย์ทหารเรือจะขาดแคลนมาหลายปีแล้ว แต่ก็ยังสามารถคงสมรรถภาพในการปฏิบัติงานได้ตื้ออยู่ จึงได้แต่หวังว่าการที่จะให้กิจการอนุศาสนาจารย์คงอยู่ได้จะต้องได้รับการพิจารณาจัดสรรบรรจอนุศาสนาจารย์เพิ่มเติมตามห้วงเวลาที่เหมาะสมด้วย หากไม่อนุศาสนาจารย์ก็จะโตไม่ทันการปฏิบัติงาน และจะขาดแคลนอย่างมากในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า

การถ่ายทอดและความยั่งยืน

การจัดการเรียนรู้ในกระบวนการจัดพิธีบวงสรวงตามหลักพิธีการพิธีกรรมของ ทร. ที่กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ รับผิดชอบ ให้การสนับสนุนหน่วยขึ้นตรงกองทัพเรือ ตามหน่วยต่างๆ เฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีถึง ๒๗ หน่วยที่มีการจัดงานวันสถาปนาดังกล่าวแล้ว เมื่อเสร็จภารกิจในการดำเนินงาน กองอนุศาสนาจารย์ ยศ.ทร.จะมีการพูดคุยและปรับปรุงแก้ไขในกรณีมีเหตุขัดข้อง นอกจากนี้ในแต่ละเดือนจะมีการประชุมปรึกษาหารือร่วมของอนุศาสนาจารย์จากหน่วยต่างๆ และในพื้นที่ต่างๆ หากมีปัญหาในการปฏิบัติงานจะได้เล่าสู่กันฟังและหาทางแก้ไขร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อความเรียบร้อยสวยงาม เป็นไปในแนวทางเดียวกันทุกหน่วยในกองทัพเรือ

กอส.ยศ.ทร. จึงมีรายละเอียดและข้อมูลเก็บไว้ครบถ้วนทั้งในรูปของเอกสาร และไฟล์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่แผนกศาสนพิธี กอส.ยศ.ทร.และแผนกจิตนิเทศ กอส.ยศ.ทร. สามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติ ในครั้งต่อไปได้เป็นอย่างดี จึงทำให้การจัดพิธีบวงสรวงตามหลักพิธีการพิธีกรรมของ ทร.มีแนวทางและหลักนิยมชัดเจน มีความต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป และได้นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องเก็บในระบบสารสนเทศ ลงใน Web KM Blog ของ ยศ.ทร.

สรุปเป็นขั้นตอนการปฏิบัติได้ ดังนี้

ในการปฏิบัติพิธีสักการะของหน่วยต่างๆ จะดำเนินการไปตามรายละเอียดในกำหนดการที่คณะกรรมการจัดงานได้ตกลงร่วมกันแล้ว (เฉพาะที่ ยศ.ทร. เมื่อได้รับอนุมัติแล้ว กอศ.ยศ.ทร.)ดำเนินการ ดังนี้

การปฏิบัติของกองอนุศาสนาจารย์

๑. แผนกศาสนพิธี ฯ โทร.๕๓๖๓๕ ทำบันทึกแจ้งการขออนุมัติให้ อศจ.ฯ ไปปฏิบัติหน้าที่เสนอ ผอ.กอศ.ฯ ลงนาม เพื่อเสนอ ยศ.ทร.อนุมัติให้ดำเนินการ
๒. แจ้งอนุศาสนาจารย์ผู้ปฏิบัติในพิธีนั้น ๆ ทราบและเตรียมในส่วนที่เกี่ยวข้อง
๓. อศจ.ยศ.ทร.ผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติ และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ นัดหมายดูสถานที่จริง นัดหมายซักซ้อมก่อนวันปฏิบัติจริงอย่างน้อย ๑ วัน
๔. แจ้งเตือนผู้เกี่ยวข้องและลงมือปฏิบัติให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีการจัดทำ AAR หลังการปฏิบัติเพื่อให้เห็นข้อที่ต้องแก้ไข และทำให้ดียิ่งๆ ขึ้นในครั้งต่อไป

การปฏิบัติของประธานในพิธีสักการะ (มีอนุศาสนาจารย์อยู่ด้วย)

ก.ที่ศาลพระภูมิเจ้าที่

๑. ประธานรับพวงมาลัยจากเจ้าหน้าที่วาง ณ ที่กำหนด
๒. ผูกผ้าสามสี (ถ้ามี)
๓. จุดธูปเทียนที่โต๊ะบวงสรวง
๔. รับและปักธูปหางที่เครื่องบวงสรวง
๕. กล่าวคำสวด เวช เป็นเสร็จพิธีสักการะ

ข.ที่พระอนุสาวรีย์พลเรือเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า อาภากรเกียรติวงศ์ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

- ๑.ประธานรับพวงมาลัยจากเจ้าหน้าที่วาง ณ ที่กำหนด
 - ๒.จุดเครื่องทองน้อยที่โต๊ะหมู่บูชาเล็ก และกราบ ๑ ครั้งไม่แบ่มือ
 - ๓.จุดธูปเทียนที่โต๊ะบวงสรวง
 - ๔.รับและปักธูปหางที่เครื่องบวงสรวง
 - ๕.กล่าวคำสังเวช จบ เป็นเสร็จพิธีสักการะ
- (กรณีพระอนุสาวรีย์อื่นๆ ก็ทำนองเดียวกันนี้)

หมายเหตุ

ก่อนที่จะมีการกำหนดผู้ปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนงานด้านพิธีบวงสรวงดังกล่าว หน่วย นขต.ยศ.ทร.และหรือ หน่วย นขต.ทร. ควรประสาน อศจ.ยศ.ทร.หรือ อนุศาสนาจารย์ประจำหน่วยนั้นๆ ในเบื้องต้นก่อน เพื่อความเข้าใจและ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติร่วมกัน รวมทั้งขอให้หน่วยนั้นๆ ทำบันทึกขอรับการสนับสนุน เมื่อได้วัน เวลา และผู้ปฏิบัติหน้าที่แล้ว ให้ประสานนัดหมาย กำหนดจุดที่จะทำพิธีบวงสรวงแต่ละชุด ตลอดจนประสานเจ้าหน้าที่ พธ.ทร.ในการจัดเครื่องบวงสรวงให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยเหมาะสมด้วย ทั้งนี้ เพื่อประสานการปฏิบัติ ให้เป็นไปตามกำหนดด้วยความเรียบร้อย

ข้อพึงระวัง เพื่อป้องกันความผิดพลาด ควรประสานพาหนะรับ-ส่งฯ และหน่วย ที่จัดอบรมอย่างใกล้ชิด

ทั้งนี้หากประสงค์ข้อมูลเพิ่มเติม ติดต่อขอรับไฟล์ข้อมูลได้ที่เกี่ยวข้องจาก กอศ. ยศ.ทร.โทร.๕๓๖๓๓๓และเก็บใน Web Blog ของ ยศ.ทร.

เพื่อสามารถนำไปปรับใช้ใหม่

และส่งต่อองค์ความรู้ได้

แหล่งข้อมูล

๑. ข้อมูลจาก บันทึกรายการ ยศ.ทร.

๒. หนังสือพิธีการ – พิธีกรรมในกองทัพเรือ ยศ.ทร.จัดพิมพ์ ฉบับปี ๒๕๕๒

๓. ข้าราชการที่ทำหน้าที่อนุศาสนาจารย์ที่มีประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติงานการจัดพิธีบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญ ถ่ายทอดประสบการณ์ตรงโดยการลงมือปฏิบัติจริง จากรุ่นอาจารย์สู่รุ่นศิษย์ จากอดีตจนถึงปัจจุบัน และได้รับการปรับแก้ให้ลุล่วงเดียวกันทั้ง ๓ เหล่าทัพ

การจัดทำองค์ความรู้วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ Best Practice

“กระบวนการการจัดพิธีบวงสรวงตามหลักพิธีการพิธีกรรมของ ทร.”

๑. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกองศ.ยศ.ทร.

๒. เจ้าของเรื่อง แผนกศาสนพิธี กองศ.ยศ.ทร.

๓. ผู้บันทึกองค์ความรู้ น.ท.สมพงษ์ สันติสุขวัฒน์ หน.จิตนิเทศ กองศ.ยศ.ทร.

๔. ผู้จัดทำรูปแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ Best Practice น.ท.หญิง นิธิรินสรา เวียงสิมมาประจำ ยศ.ทร.
ช่วยราชการ กรมศ.ฝว.ยศ.ทร. / กรรมการฝ่ายเลขานุการ KM ของ ยศ.ทร.

